

Luksemburg, 26 października 2021 r.

Sprawozdanie roczne za 2020 r.

Dziesięć najczęściej zadawanych pytań

1) Jaką rolę odgrywa Europejski Trybunał Obrachunkowy, jeśli chodzi o budżet UE?

Co roku kontrolerzy Trybunału **sprawdzają skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE i przedstawiają opinię** na temat trzech kwestii: 1) czy rozliczenia są wiarygodne; 2) czy dochody UE zostały pobrane zgodnie z przepisami; 3) czy środki z budżetu UE zostały wydane zgodnie z przepisami. Na podstawie tych kontroli Trybunał wydaje **poświadczenie wiarygodności**, które ma obowiązek przedstawić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie zgodnie z art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

W 2020 r. wydatki UE wyniosły **173,3 mld euro**, co stanowi 1,1% łącznego dochodu narodowego brutto państw członkowskich UE i Zjednoczonego Królestwa.

2) Czy Europejski Trybunał Obrachunkowy zaaprobował sprawozdanie finansowe za 2020 r.?

Tak. Trybunał zaaprobował sprawozdanie finansowe za 2020 r., gdyż uznał je za **wiarygodne** (wydał opinię bez zastrzeżeń), tak jak czynił to w odniesieniu do każdego roku budżetowego począwszy od 2007 r. Trybunał stwierdził, że sprawozdanie finansowe za 2020 r. przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Unii oraz jej wyniki za badany rok, a także przepływy pieniężne i zmiany w aktywach netto.

Oprócz opinii na temat sprawozdania finansowego Trybunał zobowiązany jest do wydania opinii – na podstawie przeprowadzonych prac kontrolnych – na temat tego, czy transakcje leżące u podstaw rozliczeń zostały dokonane zgodnie z przepisami UE. Trybunał stwierdził, że w dochodach nie wystąpił istotny poziom błędu. W ostatnich latach szacowany poziom błędu w płatnościach nie zmieniał się istotnie – spadł z 3,8% w 2015 r. do 3,1% w 2016 r. i 2,4% w 2017 r. Od 2018 r., gdy wyniósł 2,6%, utrzymuje się na zasadniczo niezmiennym poziomie. W 2020 r. szacowany poziom błędu w płatnościach wyniósł 2,7%, tyle samo, ile w 2019 r. Podobnie jak w 2019 r. kontrolerzy

Trybunału stwierdzili, że błąd ma charakter rozległy, w związku z czym wydali opinię negatywną (bardziej szczegółowe wyjaśnienie zamieszczono poniżej).

3) Co oznacza oszacowany przez Trybunał poziom błędu?

Wartość 2,7% to oszacowana przez Trybunał **kwota, która nie powinna być zostać wypłacona** z budżetu UE, ponieważ zdaniem Trybunału nie została wydatkowana zgodnie z przepisami UE lub ze szczegółowymi przepisami krajowymi w państwach członkowskich.

Do typowych błędów zalicza się płatności na rzecz niekwalifikujących się beneficjentów lub projektów bądź też zamówienia na usługi, towary lub inwestycje udzielone z naruszeniem przepisów dotyczących zamówień publicznych.

4) Czy oznacza to, że zmarnowano 2,7% środków UE?

Nie. Takie stwierdzenie byłoby niepoprawne, ponieważ między pojęciem błędu a marnotrawstwem występuje istotna różnica. W ramach przeprowadzanych kontroli Trybunał sprawdza, czy środki UE zostały spożytkowane zgodnie z przepisami, czy naliczone koszty zostały poprawnie obliczone i czy spełniono warunki kwalifikowalności. Jeśli któryś z tych wymogów nie jest spełniony, Trybunał stwierdza, że wystąpił błąd. Do takiej sytuacji odnosi się wartość 2,7%.

Niektóre z wykrytych błędów dotyczą płatności, które nie spełniały warunków kwalifikowalności, ale jednocześnie nie stanowiły marnotrawstwa. Przykładowo Trybunał ustalił, że przyznano finansowanie na rzecz projektu z zakresu rozwoju obszarów wiejskich realizowanego w Chorwacji, który miał na celu wsparcie upraw borówki i obejmował zainstalowanie systemu nawadniania. Tymczasem takie inwestycje kwalifikują się do dofinansowania ze środków UE jedynie pod warunkiem spełnienia wymogów promujących zrównoważone korzystanie z wody, określonych w przepisach unijnych. Z dokumentów przedłożonych przez beneficjenta wynikało, że w ramach projektu zakupiono wodomierz, a agencja płatnicza zaakceptowała wydatki dotyczące systemu nawadniania. Kontrolerzy stwierdzili jednak, że wodomierz nie został zainstalowany, w związku z czym część wydatków związanych z nawadnianiem nie kwalifikowała się do wsparcia ze środków unijnych.

Jednocześnie nie da się wykluczyć, że wydatki, które są całkowicie legalne i prawidłowe, będą w istocie stanowić marnotrawstwo środków. Jednym z przykładów takich wydatków, na który Trybunał zwrócił uwagę we wcześniejszym sprawozdaniu, była infrastruktura portowa, którą wybudowano bez należytego uwzględnienia prognozowanego wolumenu przewozów towarowych.

5) Czy wykryte błędy stanowią nadużycie finansowe?

W zdecydowanej większości przypadków Trybunał nie posiada informacji wskazujących na nadużycia. Nadużycie finansowe jest aktem umyślnego oszustwa w celu odniesienia pewnej korzyści. Choć w toku standardowych procedur kontrolnych może być trudno

wskazać przypadki nadużycia finansowego, każdego roku w trakcie badań Trybunał wykrywa kilka przypadków podejrzenia nadużycia.

W odniesieniu do 2020 r. kontrolerzy Trybunału zgłosili sześć przypadków podejrzenia popełnienia nadużycia finansowego na ogólną liczbę 838 skontrolowanych transakcji. Wszystkie te przypadki zostały zgłoszone do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF), który przeprowadza dochodzenie i w razie konieczności monitoruje każdą taką sprawę we współpracy z władzami państw członkowskich.

6) Czy zarządzanie finansami UE uległo pogorszeniu?

W ostatnich wieloletnich ramach finansowych zaobserwowano **ogólną poprawę**, jeśli chodzi o szacowany poziom błędu w wydatkach – obniżył się on z 4,4% w 2014 r. do stabilnego poziomu zbliżonego do 2,7% w ostatnich trzech latach.

Niemniej w wydatkach obciążonych wysokim ryzykiem (dokonywanych głównie na zasadzie zwrotu kosztów) wciąż występuje istotny poziom błędu. Udział tego rodzaju wydatków w budżecie na 2020 r. wzrósł do 59%. Trybunał szacuje, że poziom błędu w przypadku wydatków obciążonych wysokim ryzykiem wynosi 4,0%. Podobnie jak w poprzednim roku, kontrolerzy Trybunału stwierdzili, że **błąd ma charakter rozległy**, w związku z czym wydali **negatywną opinię na temat wydatków**.

7) Co oznaczają: rozległy charakter błędu i wydatki obciążone wysokim ryzykiem?

Ponad połowę wydatków UE w 2020 r. uznano za obciążone wysokim ryzykiem błędu. Trybunał oszacował, że poziom błędu w całości wydatków kształtuje się na poziomie 2,7%, natomiast dla populacji wydatków obciążonych wysokim ryzykiem błędu rozpatrywanej odrębnie wynosi 4,0%. Ze względu na duży udział tego rodzaju wydatków (59%) w całości wydatkowanych środków Trybunał uznaje, że błąd ten ma rozległy charakter – innymi słowy występuje w całej populacji objętej kontrolą lub **jej istotnej części**.

Wydatki obciążone wysokim ryzykiem błędu dokonywane są głównie w przypadku **zwrotu przez UE** kosztów kwalifikowalnych poniesionych w ramach kwalifikujących się działań (przy czym kwestię tę regulują złożone przepisy). Tego rodzaju zwrot kosztów dokonywany jest na przykład na rzecz projektów badawczych (w ramach wydatków w dziale „Konkurencyjność”), inwestycji w zakresie rozwoju regionalnego i rozwoju obszarów wiejskich (w działach „Spójność” i „Zasoby naturalne”), a także na rzecz projektów rozwojowych (w ramach działu „Globalny wymiar Europy”). W bieżącym roku udział wydatków tego rodzaju zwiększył się do 59%, co wynika w dużej mierze ze wzrostu wydatków w dziale „Spójność” (20 mld euro).

Wydatki obciążone niższym ryzykiem dotyczą **płatności opartych na uprawnieniach**, które otrzymują beneficjenci po spełnieniu określonych (mniej skomplikowanych) warunków. Tego rodzaju płatności obejmują na przykład pomoc bezpośrednią dla rolników (w dziale „Zasoby naturalne”), stypendia dla studentów i stypendia badawcze

(w dziale „Konkurencyjność”), a także wynagrodzenia oraz renty i emerytury dla pracowników UE (w ramach działu „Administracja”).

8) Co oznaczają: opinia bez zastrzeżeń, opinia z zastrzeżeniem i opinia negatywna?

Opinia **bez zastrzeżeń** oznacza, że przedstawione dane dają prawdziwy i rzetelny obraz oraz że są zgodne z zasadami sprawozdawczości finansowej i zarządzania finansami.

Opinia **z zastrzeżeniem** oznacza, że kontrolerzy nie mogą wydać opinii bez zastrzeżeń, lecz wykryte problemy nie mają charakteru rozległego.

Opinia **negatywna** wskazuje na powszechne występowanie problemów.

9) Co oznacza istotny poziom błędu?

W terminologii dotyczącej kontroli oznacza to **poziom, powyżej którego uważa się, że błędy mają znaczący wpływ**. Poziom błąd uznaje się za istotny, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, iż mógłby on wpłynąć na decyzje odbiorców korzystających ze sprawozdania z kontroli. Zarówno Trybunał, jak i Komisja Europejska przyjmują do określania istotności **próg na poziomie 2%**.

10) Z jakiego powodu w sprawozdaniu rocznym Trybunału zwrócono uwagę na zagrożenia odnoszące się do pakietu pomocowego związanego z pandemią COVID-19?

Pandemia COVID-19 w bardzo istotny sposób wpłynie na finanse UE – w okresie finansowym 2021–2027 łączny przydział środków z instrumentu Next Generation EU i wieloletnich ram finansowych (WRF) wyniesie 1 824 mld euro, czyli **niemal dwukrotność wydatków** w poprzednich WRF.

Tymczasem absorpcja przez państwa członkowskie środków z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (funduszy ESI) postępuje nadal w wolniejszym tempie, niż planowano. Do końca 2020 r., który jest ostatnim rokiem wykonania bieżącego siedmioletniego budżetu, wypłacono jedynie 55% kwoty środków UE uzgodnionej na okres 2014–2020. Spowodowało to **szybki wzrost kwoty zobowiązań pozostających do spłaty**, które na koniec 2020 r. wyniosły 303,2 mld euro (z czego 209 mld euro pochodziło z funduszy ESI), co odpowiada niemal dwóm budżetom rocznym.

W tym kontekście kontrolerzy Trybunału zwracają uwagę na ryzyko opóźnionego rozpoczęcia wdrażania funduszy objętych zarządzaniem dzielonym w okresie finansowym 2021–2027. W związku z powyższym i na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów ostrzegają również przed problemami dotyczącymi zarówno kwestii prawnych, jak i należytego zarządzania tymi środkami.

Sprawozdanie roczne Trybunału za 2020 r. jest dostępne w 23 językach UE na stronie internetowej www.eca.europa.eu.